

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ג כסלו תשפ"ב | דף היומי בבלי: תענית ה | דף הכולל: ביצה לא.
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף ד' הגה "ומותר לתת לו" עד סעיף ו'.
מוסר: חובת השמירה - מתחילת פרק י"ג עד תחילת פרק י"ד.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הבחינה פרק א' עד פרק ג' 'והחכם המבין'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הצביות המכאיבות שהנחילו אהבת תורה | המעשה-קנין שהציל את חייה של יולדת |
והאשה שנפקדה בגיל שישים בזכות הסבתא שנפקדה בגיל תשעים | 2274

על דא ועל הא

הוא ניגש באדישות אל הרכב, פנה לאנשים שעמדו שם וביקש
באדיבות תקיפה: "אפשר בבקשה לזוז?". וראה זה פלא, כולם
התרחקו בלי לומר מילה... אולי אני שוכח לספר, הוא היה בגובה מטר
תשעים ומשהו, על רוחב מטר וחצי. אחד כזה שלא מתעסקים אתו...

על גבולות הכח ועל הכח האמיתי | הרב חיים ולדר, מגזין 'במה'

שאוּלי יהיה צריך להגן עליו מפני שכנים זועמים מכל הרחובות
הסמוכים, שירצו להתחשבן אתו על גזל שנתם גם אם לא
במתכוון. לבני אדם רבים יש נטייה להוציא את עצביהם גם כלפי
מי שאינו אשם "לא יכולת לחשוב על זה?" וככה חשבתי וחשבתי
כי היה לי המון זמן לחשוב.

2. ובמוצ"ש, ממש כמו שחשבתי, קבוצה גדולה של אנשים
מתאספת סביב לרכב, ממתינה לנהג שכבר יבוא. חצי שעה לאחר
תום התפילה הוא הגיע, בצעדים רגועים כאילו יש לו את כל הזמן
שבעולם. הוא ניגש באדישות אל הרכב, פנה אל כמה אנשים
שעמדו ליד הדלת וביקש באדיבות תקיפה: "אפשר בבקשה
לזוז?". וראה זה פלא, איש לא העיר לו אפילו במילה אחת.
האנשים התרחקו מהרכב, הוא פתח אותו והתניע. אולי אני שוכח
לספר, שהאיש היה בגובה של מטר תשעים ומשהו, על רוחב מטר
וחצי. בריון אמיתי. פנים קרות וקשוחות. אתה לא מתעסק עם
אדם כזה גם אם לקח את הרכב שלך.

1. בשבת האחרונה, החלה לפתע לצפצף אזעקה של רכב
שחנה מול ביתנו. רכב זר שאינו מוכר לתושבי האיזור. האמת,
שבשל חידושי הטכנולוגיה המאפשרים למוקדים לזהות גניבת
רכב, מותקנות מזה שנים ברכבים "אזעקות שקטות", אבל הרכב
הזה לא היה מהשנים האחרונות והוא מחה על כך בקול מחריש
אוזניים.

בדרך כלל כשאנו רואים רכב שפנסיו דלוקים בליל שבת בשל
שכחה, אני אומר לילדיי, בהומור: "אל תדאגו... במוצ"ש הפנסים
יהיו כבויים..." ואכן, עד כה זה מה שקרה. למצבר יש את אורך
החיים שלו ופנסים הדלוקים מספר שעות מרוקנים את המצבר
כמו שקניית ערב פסח מרוקנת את כרטיס האשראי. אבל המצבר
של הרכב הזה, היה משהו מעל הטבע, הרכב צפצף וצפצף.
הגיע הלילה והוא עוד מצפצף, וכך בילינו את הלילה עם
הפרעה טורדנית כפייתית של אזעקה מעצבנת במיוחד. במהלך
הלילה הארוך חשבתי מה יקרה במוצאי השבת, כשהנהג יצטרך
כבלים להתניע את הרכב, לאחר שהמצבר יתרוקן. חשבתי על כך

קפצו והפכו את מרכבת המלכות. אנטיוכוס שהיה שמן ועב בשר - נפל בחבטה ארצה ושבר את עצמותיו. אך לא די בכך, בשרו נבאש כריח בשר החלל המושלך על פני השדה ביום קיץ לוהט. נשאו אותו עבדיו על שכמם כי לא יכול היה לרכב, אך לא יכלו לשאת את הריח הנורא, והשליכו אותו ארצה.

כאשר ראה אנטיוכוס כי כלתה אליו הרעה מאת ד', נכנע ליבו ואמר: "צדיק הוא ד', המשפיל גבוהים, אשר השפילני והכניעני היום הזה". בכל ארץ וארץ שאליה הגיע אנטיוכוס לבקש רפואה למכתו, היה נקרע בשרו מעל עצמותיו ונופל בארץ, עד אשר לא נשאר בשר בעצמותיו. ולקץ ימיו נפלו מעיו ארצה, והוא מת בבושה ובכלימה בארץ נוכרייה. הנה סופו של הבריון הגדול שאשה ושבעת ילדיה ניצחוהו מנטאלית, פיל גדול הכריעו פיזית וגבוה מעל גבוה השפילו עד עפר.

7. ולא נחשבו המחשבות הללו ונכתבו הדברים אלא להדגיש נקודה חשובה עד מאד. כמו חנה ושבעת בניה, בכל דור ודור נאלץ העם היהודי להתמודד מול גזירות בעיקר מול הגויים אך גם מול ערב רב בתוכו בעיקר במאתיים השנים האחרונות במאבק מול המשכילים. בסייעתא דשמיא גדולי ישראל מעתיקי השמועה ידעו תמיד להוביל את הציבור בדרך של תבונה וחכמה ובעיקר לעשות את ההפרדה בין כוח פיזי לכוח מוסרי. כמו "מדיניות העמימות" בנושא הגרעיני מול העולם, כמעט ולא הצטרכו להגיע לעימות של ממש. הרעיון המנחה היה ונשאר: אנו בגלות. אנו לא מתגרים בשלטון ואף נוטלים בליט ברירה חלק מזערי והכרחי במוסדות השלטון.

כאשר עולות סוגיות של "פרהסיה" מתקיימת מחאה ואף מחאה גדולה שאינה מתיימרת "לנצח אותם" פיזית אלא להעמיד מולם עמדה מוסרית. כאשר מדובר בגזירות הנוגעות ביסודי היסודות הובילו גדולי ישראל את הציבור למאבקים. ושימו לב: מעולם לא היו אלה מאבקים אלימים, כי אם אמירה ברורה: "אנחנו לא ניכנע. אתם אמנם יכולים לנצח אותנו פיזית כי אתם חזקים מאתנו פיזית אך לא תצליחו לגרום לנו לזוז סנטימטר מבחינה רוחנית כי אנו חזקים מכם רוחנית".

8. כמעט 70 שנה השלטון מבין את זה. עוד מימי מרן החזו"א הבין בן גוריון כי לא יעלה בידו לגייס את בני הישיבות ואת בנות ישראל, לא מפני שחשב שינצחו אותו פיזית אלא מפני שהבין שלא יוכל לשבור אותם רוחנית וממילא יפסיד במערכה.

במהלך כל השנים היו ניסיונות כאלה או אחרים וב"ה עולם התורה והישיבות התפתח ולא אונה לו כל רע בסייעתא דשמיא ובזכות הציות לגדולי ישראל זצוק"ל ויבדלחט"א שניתבו את הדברים בצורה חכמה. בלי להתגרות אך בלי להתפשר. בלי לצאת למלחמה אך בלי להיכנע. ולעיתים גם בחכמה ותחבולה שהתפרשו אצל סיקריקים ואינטרסנטים כ"פשרה" אך הוכחו מהר מאד כהישג אדיר לטובתנו, וד"ל.

גדולי הדור הבינו שאין טעם להילחם פיזית בשלטון שמרשה

3. טוב, כאן המקום לעצור ולדווח שרק בסיס הסיפור הוא אמת. אכן מכונית צפצפה כל השבת ברחוב שלי עד מוצאי. את כל השאר המצאתי. התגודדות השכנים, הבריון, הפנים הקשוחות, הרתיעה, כל זה התרחש בדמיוני בשעות הארוכות בהן הייתי ער בליה מחמת האזעקה הטורדנית.

יכולתי שלא לספר זאת לכם, או להשמיט את העובדה שזה לא ממש התרחש, אך לא רציתי למנוע מחמשתכם את ההצצה למוחו ההזוי של סופר. במציאות, איש מהשכנים לא באמת כעס, כי אלה הם דברים שקורים ואין במה להאשים אף אחד. ממילא איש לא המתין ליד הרכב, ואם מישהו הסתקרן לראות מי בעל הרכב האומלל, הוא עשה זאת מאחורי תריסים מוגפים כדי שלא להביך את בעל הרכב יותר מכפי שהובך בין כה.

אבל המחשבות שבאו לי בעקבות התרחיש הדמיוני הזה היו מחשבות אמיתיות, כי סיפורים ניתן להמציא, אבל מחשבות הן תמיד אמיתיות. כי כל מה שאתה צריך זה פשוט לחשוב אותן...

4. המחשבות שלי היו על המושג "גבולות הכוח". ישנם אנשים שידועים שהם לא גיבורים וישנם אנשים שחושבים שהם כן. הצד השווה שבהם, שגם הגיבור הכי גדול, כאשר הוא פוגש בגיבור גדול ממנו הוא מבין שכעת הוא צריך לשים את האגו שלו בצד ולהימנע מעימות, אחרת הבריון שמולו יעזור לו למרוח את האגו על המדרכה. "אשרי אדם יודע מקומו". אנשים חכמים יודעים להכיר את גבולות הכוח שלהם ולא נכנסים בכלל לעימות עם מישהו שהוא חזק מהם. הם ינסו להימנע מעימות ואם לא יצליחו ינסו על נפשם, ואם גם בזה לא הצליחו יעמידו פנים שהובסו כדי לקצר את התהליך ולצמצם את הכאב עד כמה שניתן.

5. עוד אבחנה דקה אך חשובה ביותר על "גבורה". לא תמיד מי שחזק פיזית הוא הגיבור. לפעמים דווקא האיש הרזה והחלשלוש הוא הגיבור וזה שליידו אמנם בריון פיזית אך ניתן להכרעה פיזית על ידי בריון חזק ממנו, או מנטאלית אפילו על ידי החלשלוש.

קחו לדוגמא את חנה ושבעת בניה. הם אמנם היו חלשים פיזית מאנטיוכוס, אך מוסרית, נפשית ומנטאלית הרבה יותר חזקים ממנו. ולמרות שהוא, לכאורה, הכריע אותם בצורה הכי טוטאלית - פשוט הרג אותם, הם ניצחו אותו ניצחון מוחץ. עובדה. זיכרון חנה ושבעת בניה עדיין חי למעלה מאלפיים שנה וסיפור הגבורה, כן, הגבורה, לא החולשה, משמש כבסיס אמוני לכל יהודי באשר הוא עד סוף הדורות. ואילו אנטיוכוס "הגיבור" גם הובס מנטאלית ורוחנית וגם, תתפלאו לשמוע, הובס מבחינה פיזית. הוא קיבל מידה כנגד מידה על גאותו והתנשאותו, ומת מיתה משונה, מלאת ביזיונות וחרפה.

6. סיפור מותו ממחיש אף הוא את אפסותו של "הבריון" מול ה"בריון היותר גדול". בעודו רוכב על מרכבתו, התנגשו סוסי האצילים, החזקים, העשויים ללא חת ב... פיל גדול. הם נבעתו,

לעצמו לשלוח 1,000 חיילים למות בלבנון בשל איזו יומרה של אחד ממנהיגיהם, ולגרש שנים אחר כך עשרות אלפי תושבים מביתם בגוש קטיף בשל יומרה אחרת של אותו מנהיג. והיו עוד מנהיגים ויומרות. הכוח היחיד שלנו הוא ברות. וזה הדבר היחיד שהועמד מול. וגם זאת בחכמה, בתבונה ובעיקר בענווה ולא מתוך

תחושה כוזבת של "כוחי ועוצם ידי".

בזכות ההנהגה הזו והציות לה, זכינו שמאות אלפי הבחורים והאברכים יושבים ולומדים באוהלה של תורה. עולם אצילי ומעודן, המרוחק מהרחוב המשחית כרחוק מזרח ממערב. (במה' bama.org.il)

הסיפור היומי

"אני מציעה לעשות את הטיפול הזה גם בגילי המבוגר", אמרה האשה לפרופסור, "כבר היתה לנו במשפחה סבתא זקנה שהמתינה להיפקד במשך תשעים שנה, ולבסוף נפקדה". הפרופסור שמע את הדברים והנהן בהסכמה...

כוחה של אמונה

דבריהם והפתיע אותם באמרו כי בימינו עם התפתחות הענק בטכנולוגיות שונות אפשר לטפל במצבים כאלה ולהביאם לידי תוצאה חיובית, אולם בד בבד השמיע את הסתייגותו עקב העובדה שהאשה נמצאת בגיל הסמוך לשישים, כך שאין כאן סיכויים רבים להצלחה בטיפול.

ברגע שלפני האחרון, טרם ישתלטו עליה זרועות הייאוש ועולמה ייחרב עליה לתמיד ר"ל, נאזרה האשה הצדקנית והמיוסרת באמונת עוז ואמרה לפרופסור מנהמת ליבה הפצוע: "אני מציעה לעשות את הטיפול הזה גם בגילי המבוגר, היות והיתה לנו כבר במשפחה סבתא זקנה שהמתינה אף היא להיפקד בפרי בטן משך תשעים שנה, ולבסוף היא זכתה להיפקד נגד כל הסיכויים הנראים בדרך הטבע, כך שיייתכן ויש אצלנו במשפחה תופעה כזו שאפשר ללדת גם בגיל מבוגר..." כוונתה של האשה היתה, כמובן, ל"סבתא" של עם ישראל, שרה אמנו ע"ה...

הפרופסור שמנהל את ענייניו על פי הפרוטוקול, שמע את הדברים וקיבל אותם בהבנה. 'אכן', הרהר לעצמו בשקט, 'יש במשפחה הזו תופעה שכבר היתה בעבר עם סבתא זקנה שנפקדה בגיל תשעים; אם-כך, יתכן שגם היא תצליח ללדת בעקבות הטיפול המקצועי, בפרט שהיא רק בגיל שישים'. אכן, השתדל הרופא המומחה ולפקודת השנה חבקו בני הזוג בן במזל טוב, לשמחתם העצומה שלא ידעה גבולות.

מספרים נכדי מרן האדמו"ר מסקולען זצוק"ל: "כשסיפרנו עובדא זו לפני זקננו זצוק"ל, רצינו לראות איך יגיב על המעשה, שהרי נראה מכאן כוחה הגדולה של אמונה פשוטה של אשה כשרה. אולם כשסיימנו את סיפור המעשה נענה רבנו בשמחה רבה שאי אפשר לתאר: 'אה, ברוך השם...' ואז תפסנו שמשך כל הזמן שסיפרנו לו המעשה, השתנו פניו בצער מאז ששמע שאשה זו לא יכולה להיפקד ר"ל, עד הרגע ששמע כי אכן נפקדה ושמע ד' קולה, אמר ברוב שמחה וחדווה: 'אה, ברוך השם...' "

מעשה נפלא הגיע לידינו על ידי נכדי כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט מסקולען זצוק"ל, בפרק העוסק על השתתפותו בכל נימי הלב והנפש בשמחתם ובצערם של ישראל, אך יש בו גם זרקור מופלא לכוחה של אמונה תמימה ופשוטה, אשר על ידה אפשר לשדד מערכות הטבע ולפעול ישועות בקרב הארץ נגד כל הסיכויים הגשמיים הנראים לעין בשר.

הסיפור עצמו נשמע מפי הגה"ח רבי יהושע העשיל הערשבערג שליט"א, והנכדים סיפרו אותו לפני זקנם הגדול מרן האדמו"ר מסקולען זצוק"ל תחת אחד השיחים.

היה זה לפני מספר שנים, כאשר אשה מבוגרת בסביבות גיל השישים עדיין לא נפקדה בזרע של קיימא, וכמובן שבמשך השנים הרבות שחלפו, ניסו לעשות את כל הפעולות שבעולם כדי להושיעם מצרתם הנוראה ל"ע, אולם כל הרופאים הגדולים ביותר הרימו ידיהם בייאוש והודיעו להם בזה אחר זה, בקול שבור ומרוסק, כי אין להם מה להועיל יותר במצב כזה, בפרט לאור הגיל המבוגר בו נמצאת האשה, כי עוד לא היה כדבר הזה בעולם הרפואה.

מאידך, האישה ובני משפחתה לא התייאשו לרגע אחד לאור בשורת הרופאים שלא נתנה להם סיכויים להיפקד בדבר ישועה ורחמים. הם המשיכו להאמין בלבב שלם מתוך אמונה פשוטה וברורה כי לא אבדה תקוותם, ועוד חזון למועד להשפיע עליהם רחמים וחסדים משמי רום.

תפילות רבות ספוגות בדמעות ורתחות, ליוו את בני הזוג בדרכם לרופאים ולפרופסורים גדולים ומומחים מכל רחבי העולם, עד שהגיעה לאוזנם שמועה רחוקה על אחד הפרופסורים הגדולים ביותר במדינה רחוקה, והם החליטו לעשות את הניסיון האחרון מבחינתם כדי לבצע את חובת ההשתדלות.

הם הרחיקו נדוד עד למקומו של הרופא המפורסם וישבו בחדרו משך שעה ארוכה, מספרים את סיפורם הכאוב ומביעים את תקוותם כי עדיין ניתן לעשות משהו. שמע הפרופסור את

(אור לישירים, בשם הסופר הרב יוסף מאיר האס הי"ו. הובא ע"י הרב פנחס זרביב, מכון 'למעשה'. לתגובות ולחומר נוסף: 02-560-9000 | info@dirshu.co.il | gmail.com@p0583271323)

האיש היה משונה מעט. היה לו שיגעון, לתפוס את הילד שהביא לו אוכל ולצבוט בחזקה בלחייו... אבל אמא היתה שולחת לו את האוכל רק על דינו, משום שרצתה לחנך אותנו בכיבוד תלמיד חכם

אהבת תורה עצומה של אם צדקנית מדורות קדומים

בסמוך לביתנו בקובנה גר בחור מבוגר מתלמידי ישיבת סלבודקה, שהיה תלמיד חכם גדול. שכרו לו דירת חדר בעלית גג, ואמא דאגה לו לאוכל מדי יום. ואף ביום שישי היתה שולחת לו דגים, חלות ועוד. האיש היה משונה מעט. היה לו שיגעון שהבריה ממנו אנשים וילדים. הוא אהב לתפוס את הילד שהביא לו אוכל ולצבוט לו בלחייו. אמא היתה שולחת את האוכל לשבת רק על ידי אחד מילדיה, למרות שלא "אהבנו" את הצביטות שלו. היא לא נעזרה באחד מעובדי החנות שלנו כדי לשלוח את האוכל, אלא שלחה רק אותנו וזאת משום שרצתה לחנך אותנו בכיבוד תלמיד חכם.

הבחור היה מחכה מדי יום שישי לאוכל. הוא היה "מתכונן" למפגש - כשנשמעו הפסיעות קריבות במעלה מדרגות העץ, היה יוצא וצובט. הוא נהנה מהצביטות יותר מהאוכל שהביאו לו לשבת. אחיי היו זריזים ממני וברוב הפעמים היו מצליחים לשים את האוכל על הרצפה לפני הדלת ולברוח, לפני שהספיק הבחור לפתוח את הדלת. אך אותי תמיד היה תופס וצובט בכל כוחו עד שפרצתי בבכי. רק לאחר שסיים את מסכת המכות והצביטות היה לוקח את האוכל ונכנס לחדרו.

בעלת הבית היתה נגשת אלינו אחר כך ומסבירה לנו: "דעו לכם ילדים שעשיתם מצווה גדולה, אם לא תביאו לו אוכל הוא יגוע ברעב, אין איש מביא לו אוכל מלבדכם". אך מובן אפוא שלא רצינו ללכת אליו, פחדנו מהמכות. אמא היתה אומרת לנו, שמכיון שהוא היה תלמיד חכם גדול - לתת לו אוכל זה כיבוד התורה. היא מוכנה שילדיה יקבלו מכות כדי לחנך אותם שגם במצב כזה חייבים לכבד תלמיד חכם שהוא בבחינת "ספר תורה ששרוי בצער".

גדלותה של אמא בחסד היתה עצומה. לאחרונה סיפר לי אחי היקר, ר' רפאל, סיפור שיפתח לנו אשנב נוסף בעוצמת מידת החסד של אבא ושל אמא. כשסיפר לי זאת התחברו לי מספר פרטים שהיו לי נעלמים עד עתה. אני הייתי הילד הקטן בבית ולכן איני זוכר בדיוק את כל מה שראיתי, היות שכך אני נעזר באחיי המבוגרים.

הסיפור שאכתוב עתה התרחש כשהייתי בגיל שש בערך. יום אחד הגיעה אשה לאמא כשכולה ממררת בבכי. האישה סיפרה שהיה לה דוכן בשוק הגדול שבו מכרה בדים לבגדי נשים. את

מספר רבי יצחק אלחנן גיברלטר ז"ל: אהבה גדולה אהבה אמא - מרת פרומה גיברלטר ע"ה הי"ד - את התורה ואת לומדיה. הסיפורים שאביא כאן ישקפו מעט מאותה אהבת תורה שבערה בה.

בכל ערב כשהיה אבא חוזר מבית המוסר, אחר שגמר את עבודתו בעסק הגדול שהיה לו, ואחרי שהתפלל ולמד בביהמ"ד, היה יושב כל לילה בלי יוצא מן הכלל, עד השעה שלש לפנות בוקר ולומד. המנגינה העריבה הזו היתה נשמעת יום יום שעות על גבי שעות, ואמא ע"ה היתה יושבת ושומעת ולא מוציאה מילה מפיה לבל תבטל חלילה מלימודו. יושבת היתה ועיניה דומעות. לא היה לה דבר נפלא מזה, לראות את אבא לומד תורה.

אם היה אבא נרדם מרוב עיפות על הסטנדר, היתה אמא מעירה אותו בקולה הרך ואומרת: "ביטול תורה". זכורני משפט גדול שאמרה פעם אמא לאבא בשעה שתיים בלילה, כשאשמורות עיניו נעצמו מעייפות: "עד עכשיו למדת בשבילך, מעכשיו תלמד בכל הכוחות בשביל העוה"ב שלי". כך שמעתי באוזני בעודי ילד צעיר.

על השקפה ברורה שכזו, שכל הרצון והתשוקה היא איך להרבות תורה, ושאינ מלבד התורה דבר, עליה גדלנו. זוכר אני עד היום, איך שהיתה אמא מרדמה אותנו מידי לילה בשיר שהיה המנון בביתנו: "תורה איז די בעסטע סחורה (התורה היא הסחורה הטובה בעולם) טיירערער פון רזינקעס ומנדלך" יקרים הם מצמוקים ושקדים), אלו הם שירי הערש ששמענו וספגנו אל תוכנו.

אבא סיפר על אמא ע"ה, שאחר הנישואין ישב פעם ולמד בחדר אחד, ואמא ישבה בחדר אחר ובכתה. נבהלו בני המשפחה מאד לשמע הבכי, אך היא הרגיעה אותם ואמרה, אלו הן דמעות של אושר, כאשר אני רואה, באיזה תלמיד חכם דגול זיכני הקב"ה.

ביתנו היו מתארחים תלמידי ישיבה שבאו לאכול בשבת, כמנהג הימים ההם, אמא היתה מתרגשת מעצם בואם, ונותנת את המנה היפה ביותר לתלמידי הישיבה. מיד לאחר שהגישה לאבא את המנה היתה מכבדת את תלמידי הישיבה. והיתה מדגישה זאת בקול כשהאושר והשמחה שזורים בקולה, "אנו זוכים לשרת בן תורה ת"ח".

שעשו איתה הורי, שהיו זרים לה עד למקרה הגניבה. נראה, שהיא שמעה שהורי הם בעלי צדקה גדולים ועל כן באה לשפוך את מר ליבה בפני אמא.

אבא יעץ לה שתשכור אצל אחד מבעלי החנויות שעל-יד השוק, מקום בחנותו להכניס שם את הסחורה בלילה לאחר סגירת השוק. גם בשבתות ובימי ראשון תשאיר את הסחורה בחנות כדי שלא תיגנב הסחורה בשנית. ואכן כך נהגה. הייתי רואה אותה מעבירה את כל סחורתה לחנות מסוימת על-יד דוכנה בסיומו של כל יום בשוק, כיון שדלתות החנות היו סגורות היטב והיה קשה לפורצן. כך קמה אותה אשה על רגליה והתפרנסה בכבוד, וכבר לא נצרכה לעזרת הזולת.

אמא בצדקותה ובפשטותה היתה הולכת לקנות בדים אצל אותה אשה. משלמת לה ואינה מזכירה ולו ברמז קל את אותה נתינה גדולה. מובן שהבדים שמכרה אשה זו לא היו הבדים היוקרתיים שיכלה אמא להרשות לעצמה לרכוש, אך בכל זאת אמא הסתפקה במועט.

(גיליון 'יאיר נזרו')

הבדים היתה שומרת בתוך ארגז בדוכן והיתה נועלת את הארגז בכל ערב. והנה בלילה פרצו לה את הארגז הסגור וגנבו לה את כל הסחורה. שנים רבות היא מנהלת את העסק ומעולם לא נגנבה לה הסחורה. האשה סיפרה בבכי, כי עתה נשארה חייבת כסף רב על הסחורה שלקחה בהקפה, ומעתה לא יתנו לה לקנות שוב סחורה בהקפה. היא אף נותרה מחוסרת כל, ופת לחם אין לה לתת לילדיה. הייתי אז ילד, ועדיין לא למדתי בביה"ס על כן במשך היום הייתי ליד אמא בחנותנו. זכורני שהתפלאתי מאד, מה מצאה האשה לבוא לתנות צרותיה דווקא לפני אמא, הלא אין קירבת משפחה ביניהן.

מיד כששמעה זאת אמא מהרה לספר זאת לאבא. ובעיקר הדגישה שילדי האשה נותרו ללא פת-לחם. אבא עזב מיד את החנות והלך עם האשה לקנות סחורה חדשה בסיוטנאות - כמות הסחורה היתה שווה לסחורה שקנתה תמיד כדי למלא את כל המחסן שלה בדוכן. אבא שילם במקום בעבור הסחורה והעביר לה את כל הסחורה לשוק.

לא היו בפי האשה די מילים כדי להודות על החסד הגדול

יהלומים מגדולי ישראל

כאשר היה הולך למכולת, היה ממתין בתור כאחד האדם על אף הפצרותיהם של שאר הממתנים, וכאשר הגיע תורו והמוכר שאל אותו מה ברצונו לקנות, לא ידע מה לענות... המוכר היה מנסה להזכיר לו - אולי את זה, או את זה...

הגאון רבי עמנואל טולידנו שליט"א, על כח הריכוז והשקיעות בלימוד של מרן הגרא"מ שך זצ"ל

עת, וגם כאשר הולך ברחוב לעסקיו או נוסע באוטובוס וכיוצא"ב - הרי הוא קונה בזה כוח ריכוז עצום, והוא מתרגל לנתק את עצמו מהסביבה ולעסוק אך ורק בסוגיא העומדת לפניו.

ראיתי שמביאים עצה, שכדאי לאדם לשנן היטב פרק משניות בעל פה שיהיה שגור על לשונו, בכדי שבשעה שיצמד ברחוב יוכל להעסיק את מחשבותיו בשינון המשניות ולהינצל ממראות הרחוב. אך אני אומר לכם, כי עצה זו אינה מועילה דיה, לפי ששינון פרק משניות בעל פה אין האדם צריך לזקק מחשבותיו ולהשקיע כל הגיגיו בלימוד זה, ועדיין מוחו פנוי לכל המחזות. אבל אם יעסיק את ראשו בקושיא חזקה שהתעוררה לו בסוגיא, גם אם ילך ברחוב עם עיניים פקוחות לא יבחין כלל בכל מה שמתרחש סביבו, כי מוחו וליבו טרודים בענין אחר.

אמנם להגיע לדרגה גבוהה כמו זו שמרן זצ"ל זכה לה - זה דבר שאי אפשר להגיע אליו ביום אחד, אך מוכרחים אנו להתחיל להתרגל לזה, להרגיל את עצמנו לאט לאט לחשוב בכל יום לכה"פ את השקלא וטריא של הסוגיא שלמדנו באותו יום, או לחזור על דברי התוס' וכיוצא"ב, וצריך להכין את זה מראש - לפני שיוצאים לרחוב, להעמיד בראשונו מה אנו מתכננים לעסוק בשעה

סיפר לי אחד מתלמידי הישיבה, שכאשר הרבנית ע"ה היתה חולה ברגליה, הייתה צריכה עזרה בעבודות הבית. וביום שישי היו רואים את מרן זצ"ל עומד במטבח וטוחן דגים ובשר במטחנת יד, וראו כיצד תוך כדי העבודה היה מפסיק לרגע ומניח את ידו על מצחו ומהרהר, ואז ממשיך שוב, ושוב מפסיק לרגע, כך כמה וכמה פעמים. והיה ניכר בחוש שמוחו טרוד בעומק הסוגיא, ואף תוך כדי עבודתו היה 'מונח' במקום אחר לגמרי.

וכן סופר עליו, שכאשר היה הולך למכולת לקנות מצרכים והמתין בתור כאחד האדם עד יגיע תורו [ובזה לבד יש לנו לעמוד על עוצם ענוותנותו שלא הסכים לעקוף את התור על אף הפצרותיהם של הממתנים האחרים שם], וכאשר הגיע תורו שאל אותו המוכר מה ברצונו לקנות, והוא לא ידע מה לענות כי שכח הכל... והמוכר היה מנסה להזכיר לו, אולי את זה או את זה.

וכל כך למה? כי גם כאשר היה עוסק במטלות הפשוטות של היום-יום, קיים בנפשו באותן שעות את ציווי התורה "לדבר במשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך", תמיד היה עסוק בלימוד התורה.

כאשר אדם מרגיל את עצמו שיהיה ראשו עסוק בתורה בכל

שנלך ברחוב. אפשר לקחת איזו קושיא של רעק"א או הקצוה"ח, ולהחליט שאנו מנסים להעמיק בה בעת ההליכה ומנסים ליישב אותה, וכך עם הזמן משיגים כוח ריכוז שלא יפריעו כלל עוברי דרכים. כללו של דבר: כל גדלות האדם היא בכוח המחשבה והריכוז שלו! אם הוא יודע להעסיק את ראשו אך ורק בלימוד התורה - שם נמדדת גדלותו.

כיוצא בזה מסופר על רבינו חיים הלוי זצוק"ל שהיה מחנך את בניו להיות טרודים תמיד בעסק התורה, גם כאשר עוסקים במטלות חולין שונות. בהספד על מרן הגרי"ז זצ"ל, סיפר ראש ישיבת באר יעקב הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל שר' חיים היה שולח את בנו הגרי"ז בהיותו נער לשליחויות רבות, ופעם אחת אמר לו הגרי"ז שפעמים רבות הוא רוצה ללמוד והוא מבטל תלמודו עבור השליחויות הללו. ענה לו הגרי"ח: מעולם לא התכוונתי שתפסיק מלימודך, אדרבה, תמשיך ללמוד ובמקביל תלך לפלוני ותסדר את מה שבקשתי ממך.

עוד סיפר, שכאשר נולד בנו הראשון של הגרי"ז, היה עסוק בהכנות לקראת הברית, ושעה קלה לפני תחילת המעמד הגיע אביו הגרי"ח, והחל להתפלל עמו בקושיא חמורה ברמב"ם, והתפתח ביניהם דין ודברים בסברות שונות. כאשר נמשך הזמן, התנצל הגרי"ז בפני אביו ואמר כי הוא מוכרח לפרוש כדי לסדר את העניינים האחרונים לפני שיבוא המוהל לערוך את הברית. ענה לו אביו: וכי אמרתי לך שלא תתעסק? תסדר את מה שאתה צריך ותוך-כדי עיסוקך תחשוב על הקושיא שדברנו עכשיו, וכי יש בזה סתירה?! כאשר אדם מרגיל את עצמו לחשוב בלימוד בכל עת, ולא רק כאשר יושב על יד הסטנדר והגמרא, הרי שכמעט לא שייך אצלו ביטול תורה.

ויש לדעת, שפעמים רבות דווקא הסברות שחושבים עליהן בשעה שהולכים ברחוב הן הסברות הטובות והמעולות ביותר, והחידושים הטובים הם אלו שבאים כאשר חושבים עליהם בשעת ההליכה. וזה משום שיש סייעתא דשמיא מיוחדת כאשר נמצאים ברחוב ומתנתקים כליל מכל מה שמתרחש שם, ומשקיעים את הראש בלימוד התורה.

וסיפר לי ידיד, שכאשר היה מרן זצ"ל גר בירושלים, והיו רואים אותו הולך כברת דרך מביתו עד לרחוב יפו, הבינו כולם שבאותה שעה הוא מכין את השיעור, כי ראו את מוחו אחוז שרעפים וטרוד בעומקה של הלכה, ודווקא אז היה מסדר לעצמו את חידושיו שיאמר לתלמידים. אין דבר מופלא מזה, ללכת ברחוב סואן, ולהיות שקוע בלימוד! להיות מופשט מכל הסובב לגמרי, בבחינה של התפשטות הגשמיות, והראש ספון טמון בתוך הגמרא. הרי זה ממש כמו ארון קודש העובר ברחובה של עיר, אין לך קידוש השם גדול מזה!

תועלת נוספת גדולה מאוד מקבלים על ידי שמתרגלים להיות שקועים בלימוד, שהמוח והחשיבה מתפתחים מאוד, וזוכים להיות בעל שכל מופלא וחרף. וכפי שראינו בחוש אצל מרן זצ"ל, שכל נושא ושאלה היה פותר מתוך פקחות עצומה ושכל ישר ואיתן, וזה משום שהרי יותר משבעים שנה ברציפות היה

מאמץ את שכלו כל הזמן להיות שקוע בלימוד ולחדש חידושים בתורה, וכמו בשאר מערכות הגוף שכלל שמאמנים יותר ועושים התעמלות לחזק את שרירי הגוף - כך הם מתחזקים ומשתפרים, כמו כן גם השכל של האדם עובד בצורה כזו, שכלל שמשתמשים בו ומאמצים אותו יותר ויותר, כך הוא גם מתחזק יותר. ושמעתי שאומרים המומחים, שאדם ממוצע מנצל רק חמשה אחוזים ממספר התאים שיש במוחו, וברור שאם משתמשים במוח יותר כך גם מתרגלים לנצל יותר חלקים ממנו, ומוח שעובד עשרות שנים ברציפות אין ספק שהוא חזק יותר.

ענין נוסף מרוויחים בהרגל טוב זה של שקיעות בלימוד, והוא היכולת של האדם להתרכז כליל במה שהוא עוסק בו תוך התנתקות מוחלטת משאר העניינים. ואספר מה שראיתי כאשר למדתי בישיבת פוניבז', היה שם בחור מופלג אחד, מתמיד גדול, בשם רבי נח ברמן [זצ"ל], ודרכו היתה שהיה לומד בקביעות בכל יום עשרה דפי גמרא במשך שעותיים וחצי, כל דף הספיק בכרבע שעה. פעם שאלתי אותו כיצד הוא מצליח ללמוד כל כך הרבה בזמן כל כך קצר, ענה לי: הרי המוח יכול לחשוב הרבה מחשבות בזמן אחד, אלא שכאשר אנו לומדים - מלבד מה שאנו משקיעים את הראש בגמרא אנו גם חושבים על עוד הרבה מאוד דברים אחרים, וכך באמת אי אפשר להספיק יותר מדי. אבל אני התרגלתי שכאשר אני לומד אני מרכז את כל כוח המחשבה שיחשוב רק בלימוד, אני לא חושב על כלום מלבד על הסוגיא שבה אני עסוק, וממילא אפשר להספיק בלי סוף.

עוד תועלת עצומה יש על ידי ההרגל הנפלא הזה שירגיל האדם את עצמו להרהר תמיד בסוגיא בה הוא עוסק - והיא מה שע"ז נעשה הלימוד שלו רצוף ללא הפסקות, ואינו דומה הלומד עם הפסקות למי שלומד ברציפות, ומאחר שתמיד מוכרחים אנו להפסיק מפעם לפעם, הרי שזה פוגם ברציפות ובאיכות הלימוד, אך כאשר נרגיל עצמנו להרהר בדברי תורה גם כאשר אנו עוסקים בצרכי החולין שלנו, הרי שע"ז נהפך הלימוד להיות רצוף באיכות מעולה ביותר. והעצה להשיג את המעלה הגדולה הזו היא להתחיל להתרגל בזה לאט לאט, להרגיל את המח לחשוב בלימוד עד שעם הזמן כבר נעשה הדבר באופן טבעי שתמיד יחשוב רק בלימוד.

כך ראינו אצל מו"ר ראש הישיבה זצ"ל, שתמיד בכל עת ובכל זמן מתי שבאנו אליו ראינו אותו עסוק בלימוד תורה, תמיד היה ראשו אחוז ותפוס בסוגיא. וזכורני גם כאשר הייתי מגיע אליו בימי תמוז החמים, ועוד לא היה מזגן בדירתו (הישנה), היה תמיד שקוע בלימוד. כי זה היה כל תאוותו ותשוקתו - לעסוק בתורה. הוא לא היה רק 'מתמיד' שכל הזמן יושב ולומד מול הגמרא, הוא פשוט כל הזמן היה שקוע בלימוד, בין אם הוא עסוק בלימוד התורה על יד הסטנדר, ובין אם הוא עסוק בחיי המעשה ובצרכי הגוף, תמיד בכל מצב - הראש שקוע עמוק בתוך הלימוד! עליו נאמר מה שאמרו במשנה: "כל העוסק בתורה לשמה וכו', שכל העולם כולו כדאי הוא לו".

(גיליון 'דעת ואמונה')

לא עברה שעה, והאיש חזר אל החפץ חיים בבכיות שיציל את אשתו המצויה בסכנת חיים. פנה הח"ח אל הרב קלמנוביץ ושאל אותו: "הזוכר אתה שלפני זמן-מה נסענו לעיר לידא לשכנע ספרים יהודים לסגור את חנויותיהם בשבת?"

הזכות העצומה של מניעת חילול שבת

על חברו שיסגור את חנותו בשבת, והלה אמר שאינו זוכר מקרה כזה. עכשיו פנה הח"ח אל הרב קלמנוביץ עצמו, ואמר לו: 'ההינך זוכר שלפני זמן-מה נסענו לעיר לידא והשפענו שם על ספרים יהודים שינעלו את חנויותיהם בשבת?' כשהרב קלמנוביץ השיב בחיוב, ביקש ממנו הח"ח שיקנה את זכותו זו ליהודי שבא לזעוק על אשתו המקשה לילד, ועל ידי כך ינצלו היא ועוברה.

המקרה בעיר לידא היה כאשר הגיעו אל הח"ח שמועות על חילולי שבת של יהודים העוסקים במקצוע הספרות, וביקש מהרב קלמנוביץ, ורב נוסף, שיסעו ללידא וינסו למנוע את חילולי השבת. הרבנים אמרו לח"ח שהם רוצים שגם הוא ייסע עמם, ואכן גם הח"ח עצמו הצטרף לנסיעה. שלושת האישים שהו בלידא במשך שבועיים תמימים, ואכן הצליחו לשכנע את היהודים לסגור את עסקיהם בשבת. עכשיו ביקש הח"ח מהרב קלמנוביץ שיקנה את זכותו זו למעוברת המסוכנת.

הרב קלמנוביץ סיפר ששאל את הח"ח: הרי הרבה עצמו שלח אותנו לשם, והרבה עצמו גם היה שם, ואם כן הזכות היא שלו, ומדוע הוא מבקש ממני להקנות את המצוה? הח"ח השיב לו שצריך כאן את הזכות של הרבנים הצעירים [מאוחר יותר הסבירו לו גדולי התורה בוילנא שכונת הח"ח בדבריו אלה היתה להסתיר את מעשיו-שלו, ושלא יכירו שהאשה נושעה בגלל התפילות שלו]. הח"ח לא ויתר, ותפס את קצה-מעילו של הרב קלמנוביץ, וביקש שיעשה קנין על העברת-הזכות ההיא, ליולדת. לאחר מכן אמר הח"ח לבעל המודאג שילך לביתו כי הלידה כבר עברה בשלום. למותר לציין שאכן כך היה. ראינו עד כמה החשיב הח"ח את הזכות של מניעת חילול שבת!

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

שח הגר"י זילברשטיין שליט"א: אחת הזכויות שהחפץ חיים ראה בהן גורם הצלה היא הזכות שיש לאדם הזוכה לשכנע יהודי לסגור את חנותו בשבת. הח"ח השתמש בזכות זו כדי להתפלל על אלה שבאו אליו וסיפרו על צרות שפקדו אותם.

הגאון רבי שמואל-אביגדור פייבלזון שליט"א, ראש כולל צפת, סיפר לי מעשה מופלא על החפץ חיים, שסופר ע"י הגר"י נחמצ'יק, ר"מ בשיבת מיר בארה"ב, ששמע את הדברים מפיו של ראש הישיבה, הגאון רבי אברהם קלמנוביץ, שהיה עד-ראיה לסיפור:

הרב קלמנוביץ שהה אז עם החפץ חיים באותה אכסניה בעיר וילנא, והנה, בערב אחד מתדפק יהודי על דלתו של הח"ח ומספר שהוא מתגורר בוילנא, ויש לו כבר 6 ילדים מאשתו, ועכשיו היא צריכה ללדת את הילד ה-7 ומצבה קשה מאוד. היא מקשה לילד וכל הנסיונות שנעשו כדי לסייע לה לא צלחו, עד כדי כך, שהרופאים אמרו נואש לחייה. היהודי זעק אל החפץ חיים: אני מבקש שתציל את אשתי!

הח"ח הצביע בידו על הקיר הסמוך, ואמר 'הנה תלויה כאן קופה של ועד הישיבות. תתרום לשם, והשי"ת יעזור'. לאחר מכן, שאל את האיש 'מה עם מצוות טהרת המשפחה, האם הכל בסדר אצלכם?' והיהודי הוילנאי השיב בחיוב.

בשלב זה עזב האיש את חדרו של הח"ח. ברם, לא עברה שעה, והוא חזר שנית, והפעם - כך סיפר הרב קלמנוביץ - נפל לפני רגליו של הח"ח, ופתח בצעקות יותר גדולות, וביקש מגדול הדור שיציל את אשתו, המצויה במצב של סכנה גדולה ופיקוח נפש אמיתי.

הח"ח שאל את היהודי, האם הוא זוכר פעם להשפיע

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יהודי שכר חנות מחברו והחביא בה סחורות מוברחות ללא ידיעתו, והשלטונות דרשו מהבעלים שיגלה להם מי הוא השוכר: הורה הגרי"ש אלישיב שאסור, ואפילו אם יסתכן בכך במאסר

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

ומוספים מציינים את דברי השולחן ערוך שאיסור הלשנה לנכרים הוא בין בגופו ובין בממונו, ואפילו היה רשע ובעל עבירות, ואפילו היה מיצר לו ומצער. ומסיים השו"ע שכל המוסר ישראל ביד גויים בין בגופו בין בממונו, אין לו חלק לעולם הבא.

ואף אם חברו הלשין עליו, כתב ה'חפץ חיים' לקמן שטעות גמורה מה ששגור בפי האנשים שמותר לו גם כן להלשין עליו, שכן כל ההיתר הוא רק אם: א) על ידי שילשין עליו יועיל לו להבא, שחברו לא ילשין עליו יותר. ב) וגם אז, רק אם אין לו אפשרות להציל את עצמו באופן אחר, אבל אם כוונתו רק לנקום בו, בוודאי איסור גמור הוא. ג) וגם כל זה בתנאי שראה בעיניו שהלשין עליו, אך אסור לו לסמוך אפילו על דברים הניכרים שראה בעצמו שמהם נראה שהלשין עליו, ובוודאי שלא לסמוך על אחרים שסיפרו לו שהלשין עליו.

ומעשה באחד שהשכיר את חנותו ליהודי אחר, והלה החביא שם סחורות מוברחות ללא ידיעתו, והשלטונות דרשו ממנו שיגלה להם מי הוא השוכר, והורה הגרי"ש אלישיב לאיסור, כיון שבת המשפט מענישים על העלמת מכס יותר מהראוי על פי דין תורה. והוסיף, שאפילו אם בשל סירובו לגלות את זהות המברח הוא עלול להיענש במאסר, לא יגלה.

בסעיף הנלמד היום (כלל ח' סעיף יב) כתב ה'חפץ חיים' כי לשון הרע על ישראל בפני נכרים חמור יותר מלשון הרע על ישראל בפני ישראל, כי מלבד בזיון כבוד ישראל וחילול ה', נגרמת בזה רעה גדולה יותר, כי הנכרי ממהר להאמין לדברי הגנאי יותר מאשר ישראל.

בביאורים ומוספים מביאים, כי יש שכתבו שאסור לספר לנכרי על איזו עוולה שעשה יהודי - אף בלי לנקוב בשמו, משום שמבזה בכך את כבוד ישראל ומחלל כבוד שמים. ולפי זה, גם המספר לישראל על איזה עוולה שעשה תלמיד חכם, לא יאמר שתלמיד חכם עשה זאת, גם אם אינו מזכיר את שמו, כיון שיש בכך משום חילול ה'.

ואם רואה שהנכרי הולך לקנות מאותו ישראל רמאי, יש שהבינו מדברי ספר חסידים שעליו להזהירו מלקנות אצלו, ויש שדקדק מדבריו שההיתר הוא רק אם הנכרי שואלו מי מבין המוכרים הישראלים הוא רמאי, שאז אם לא יגלה לו, יבין הנכרי שידע והסתיר זאת ממנו. אמנם העלה לדינא, שכיון שלהלכה גזל נכרי אסור, מוטל עליו לספר זאת לנכרי בכל גווני כדי להפריש את אותו ישראל מאיסור.

בסעיף זה מזכיר ה'חפץ חיים' גם את האיסור החמור של הלשנת ישראל לנכרי, שדינו שווה לאפיקורס רח"ל. בביאורים

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

על איזו צדקה מקבלים בחזרה פי כמה וכמה?

תענית דף ה

הזורעים בדמעה ברנה יקצרו

ועשה פי עשרה שודאי אינו מצטער. הצדקה הרי היא דומה לזריעה שנאמר "וזרעו לכם לצדקה" וע"י כך מרויח פי כמה. על פי זה יש לפרש את הפסוק "הזורעים בדמעה ברנה יקצרו" (תהלים קכו ה), שיש שני סוגי נותני צדקה, יש שנותן לעני אבל הוא מצטער שבא לידו עני והוכרח לתת לו נדבה, ויש שאדברה, שמח הוא על שהקרה לפניו ד' עני שע"י יוכל לקיים מצות צדקה. החילוק בין שניהם הוא, שלראשון אין משלמים אלא כמה שנתן, ואילו לשני משלמים על כל פרוטה פי כמה. וזהו פירוש הפסוק: בין לאלו "הזורעים בדמעה" ובין לאלו ש"ברנה יקצרו" שניהם יקבלו שכר, אבל החילוק הוא, ש"הלך ילך ובכה" בנתינתו את הצדקה, "נושא משך הזרע" יחזיר לו ד' רק כמה שזרע. ואילו לשני - "נושא אלומותיו", על כל גרעין שנתן תצמח לו אלומה שלמה (שמעת'י).

(ניצוצי התורה - הרה"ג ר' אלימלך גולדשטיין ז"ל "אמירה יפה" ירושלים תשט"ד ע' ת"צ)

התורה בפרשת ראה במצות הצדקה אומרת "ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד'" (דברים טו י). פירש גאון אחד על פי משל, לאחד שאבד מאה זוז ומצא מאתיים, שעדיין אינו מתנחם לגמרי על המאה שאבדו לו, כי אילו לא אבדו לו מאה הרי היו עכשיו בידו שלש מאות, ולעומת זאת, מי שהוביל שק חטים דרך שדהו וניקב השק ונתפזרו החטים בשדהו, וכשבא לאחר זמן מצא שדהו שהצמיחה עשרה שקי חטה, הרי ודאי לא יצטער במה שנתפזר לו השק הראשון, אדברה שמח בזה, כי לולא שנתפזר השק הרי לא היו לו עכשיו עשרה שקים. כן הדבר בצדקה, אדם שנתן צדקה אף שהצליח במסחרו והרויח פי כמה ממה שנתן, יכול עוד להצטער שאילו לא נתן הרי היו לו יותר. לכך אומר לו הכתוב "ולא ירע לבבך בתתך לו", לומר אילו לא נתתי היו לי יותר, "כי בגלל הדבר הזה יברכך ד'", ואילו לא נתת - לא היית מרויח, והרי אתה כמי שנתפזר לו שק בשדהו,

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

הנותן ארבעת המינים במתנה ביום השישי של סוכות - האם זו 'מתנה על מנת להחזיר'?

David Cohen/Flash90

שאנו אומדים את דעתו בבירור כי הוא חפץ לקבלם בחזרה לצורך קיום המצוה.

ואף בשאר ימי החג, בהם ניתן לצאת ידי חובה בלולב שאינו שייך לו, אנו אומדים את דעתו שהוא חפץ גם בימים אלו לצאת ידי חובה דווקא במינים השייכים השייך לו.

[שו"ע תרנח, ה, ומשנ"ב יח]

כפי שלמדנו, המקבל את ארבעת המינים מחבירו ב'מתנה על מנת להחזיר', יכול לקיים בהם את המצוה ביום הראשון של חג הסוכות, בו צריך שארבעת המינים יהיו שייכים למקיים המצוה.

והנותן את ארבעת המינים שלו לחבירו במתנה - ואין לו מינים אחרים לקיים בהם את המצוה - אף אם לא התנה במפורש שזוהי מתנה על מנת להחזיר, נחשב הדבר כאילו התנה זאת, כיון

באיזה אופן מחזירים 'מתנה על מנת להחזיר'?

Yaakov Naumi/Flash90

שייך לשמעון, והתנאי היה שיחזירוהו לראובן באופן שהחפץ ישוב ויהיה שייך לראובן. ואם החזרת החפץ לא נעשתה החפץ בהקנאה הראויה על פי דין, המתנה בטלה למפרע, כיון שהתנאי לא קיים. ועם זאת, שמעון אינו צריך לומר במפורש שנותן לראובן את החפץ במתנה, ודי בכך שראובן עושה בחפץ את מעשה הקנין הנדרש.

[שו"ע תרנח, ה, משנ"ב יט-כ, ושעה"צ כה; ביאורים ומוספים דרשו, 38-39]

כאשר ראובן נותן לשמעון חפץ ב'מתנה על מנת להחזיר', הרי זו מתנה גמורה, והתנאי של ההחזרה הוא ככל תנאי אחר שניתן להתנות בעת נתינת מתנה; וכגון, ראובן שנותן מתנה לשמעון בתנאי שילך למקום פלוני.

ולכן, כאשר שמעון מקיים את התנאי ומחזיר את החפץ לראובן, עליו להקנותו לראובן ככל דיני הקנין, כיון שכעת החפץ

המקבל חפץ ב'מתנה על מנת להחזיר' האם רשאי לתתו לאחר על מנת להחזיר?

החפץ לאחרים ללא רשות הבעלים, אף לצורך מצוה. ובמקרה שיש סיבה להניח כי ראובן אינו מעונין בהעברת החפץ לאחרים מלבד שמעון, וכגון שמדובר על העברה בשרשרת בין אנשים רבים, ויש חשש לקלקול החפץ - לכל הדעות אסור לשמעון לתתו לאחרים ללא רשות הבעלים.

[שו"ע תרנח, ה, משנ"ב כא-כב, שעה"צ כו, וביה"ל ד"ה ומיהו; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 40]

כאשר ראובן נותן לשמעון חפץ ב'מתנה על מנת להחזיר' - שמעון רשאי לתת את החפץ ללוי במתנה על מנת להחזיר, וכן הלאה, ובלבד שהחפץ יחזור לבסוף לראובן, בעליו המקוריים של החפץ. ויש אומרים שרק כאשר מדובר במתנה לצורך קיום מצוה - כגון ארבעת המינים ביום הראשון של חג הסוכות - מותר לעשות כן, משום שאנחנו מניחים כי אדם מתרצה לכך שישתמשו בחפציו לצורכי מצוה. ויש אומרים, שאסור לשמעון לתת את

* המקבל את ארבעת המינים מחבירו ב'מתנה על מנת להחזיר', נחשבים הם כשלו, ויכול לקיים בהם את המצוה ביום הראשון של חג הסוכות. ואם המקבל לא החזירם - לא יצא ידי חובתו.
* המקבל את ארבעת המינים מחבירו במתנה על מנת להחזיר, ואבדו, או נפסלו - אף אם שילם תמורתם, אין זה נחשב כקיום התנאי של החזרתם, אלא אם כן יש לנותן ארבעת המינים אחרים.
* הנותן לחבירו ארבעת המינים במתנה "על מנת שתחזירהו לי" - אם הנותן טרם קיים את המצוה באותו היום, חובה להחזירם בו ביום, לפני שיאמר הנותן 'הלל'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

כיצד ניתן להכשיר תקרת עץ המצופה בטיט ובאבן לשמש כסכך?

והסרת חלקי האבן והטיט, מכשירה את קורות התקרה לסיכוך אף כאשר רוחבן הוא ארבעה טפחים ויותר; אך למעשה, אף כשרוחב קורות העץ הוא פחות מארבעה טפחים, אין להכשירן ולהשתמש בהן כסכך כי אם בשעת הדחק, כיון שהמנהג הוא שלא לסכך בקורות עץ בכל רוחב שהוא.

[שו"ע תרלא, ט, ומשנ"ב כב רכה]

תקרת הבית, גם כשהיא עשויה מחומר הכשר לסיכוך, פסולה מדאורייתא לשמש כסכך, כיון שהמצוה היא לשבת בסוכה שהיא דירת עראי, ולא בבית שבו מתגוררים במשך כל ימות השנה. ואם הסיר את חלקי האבן והטיט וכדומה מהתקרה, ונותרו בה רק קורות עץ, ועשה זאת לשם מצות סוכה - התקרה כשורה לשמש כסכך, וכמו כן, ניתן להכשיר תקרה העשויה מעץ בלבד, כפי שנראה בהמשך.

הלוח היומי

י"ג בכסלו | רבינא בריה דרב הונא ע"ה, (מסדר התלמוד בבלי בצוותא עם רב אשי ע"ה ור"י סורא)

יארצייט:

ד' אלפים ר"ס: רבינא בריה דרב הונא ע"ה, (מסדר התלמוד בבלי בצוותא עם רב אשי ע"ה ור"י סורא).
תקצ"ב: רבי דוד ב"ר יעקב אמאדו זצ"ל, בעל תהילה לדוד ועיני דוד.
תרי"ח: רבי שלמה זלמן ב"ר אברהם (מפטישינוב) פרנקל זצ"ל, מויעליפולי.
תרל"ו: רבי דב בער ב"ר ישראל (מרוז'ין) זצ"ל, מליאובה.
תרנ"ג: רבי דוד ב"ר יחיא שלוש זצ"ל, ר"י ומרבני מרקש-מרוקו.
תרפ"א: רבי ישראל ב"ר שמואל אליהו טאוב זצ"ל, ממודז'ין, בעל דברי ישראל.
תרפ"ח: רבי משה שתרוג זצ"ל, מג'רבה, ראש רבני תוניסיה, בעל שבת אחים וישיב משה.
תרצ"ד: רבי ישראל ב"ר דוד משה זצ"ל, מטשורטקוב.
תש"ב: רבי יחיאל מיכל ב"ר ברוך (מויז'ניץ) זצ"ל, מהורודנקא. ובנו רבי ברוך הי"ד.
תש"ה: רבי שלום ב"ר משה חיים הדאיה זצ"ל, ר"י בית א-ל, ובעל ודבר שלום.
תשמ"ג: רבי דב יצחק ב"ר בנימין רבינוביץ זצ"ל, מוואסלוי.

האם תנהג כך בשעת נעילה?

הג"ר ישראל סלטנר אמר: אם תסתפק בדבר אם לעשותו - דון בנפשך, איך היית עושה ביום הכיפורים ב'שעת נעילה'.
(אור המוסר [נובהרדוק] מהדורת תשכ"ה ח"א עמ' נה)

כאשר יש לנו ספק אם לעשות מעשה מסוים או שמא יש בו חשש איסור,
נשתדל לחשוב כיצד היינו נוהגים בדבר זה בעת תפילת נעילה ביום כיפור

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il